

С. В. Корнієвський, кандидат наук
з державного управління, докторант кафедри економіки
та регіональної економічної політики
Дніпропетровського регіонального інституту державного
управління Національної академії державного управління
при Президентіві України

ВПЛИВ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ ТА МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті зазначається, що процеси глобалізації тягнуть за собою інтенсифікацію інтеграційних регіональних процесів, підвищуючи роль міжрегіональної конкуренції в регіональному розвитку. Спостерігається явище, коли чим більші внутрішні зв'язки між регіонами всередині держави, тим повніше реалізуються її внутрішні ресурси, тим успішніше використовуються переваги інтеграційних зв'язків, і тим успішніше реалізуються конкурентні переваги регіонів за мінливих умов глобального середовища. Одночасне загострення конкуренції між регіонами у боротьбі за отримання ресурсів і посилення міжрегіональної інтеграції зумовлює зміну уявлень щодо публічного управління регіональним розвитком в Україні за умов глобалізаційних процесів.

Метою статті є дослідження впливу глобалізації на процеси регіональної конкуренції та міжрегіональної інтеграції, надання пропозицій щодо врахування органами публічного управління зазначених процесів у ході формування та реалізації політики регіонального розвитку.

На думку автора, результатом процесів, які відбуваються в регіонах під впливом глобалізації, є поява нових інтегрованих суб'єктів світової економіки. Створюється нова структура відносин між країнами і регіонами, зумовлена поглибленням спеціалізації територій, збільшенням їх значимості у глобальній відтворювальній системі.

За таких умов актуалізується роль публічного управління регіональним розвитком у частині сприяння товаровиробникам, які відіграють важливу роль у виробництві валового регіонального продукту і можуть за рахунок побудови ланцюгів доданої вартості з товаровиробниками із інших регіонів підвищити конкурентоспроможність вироблених продуктів на глобальному ринку.

У статті наголошується на тому, що головне місце у забезпеченні досягнення цих завдань відводиться державній політиці регіонального розвитку, яка насамперед повинна бути націлена на координацію дій регіональних органів влади щодо посилення конкурентоспроможності, концентрації капіталу і ресурсів у пріоритетних сферах виробництва спільних продуктів інтегрованих регіонів. Така координуюча роль державної політики регіонального розвитку сприятиме забезпеченню оптимізації розміщення продуктивних сил у інтегрованих регіонах, вибору технологій, способів ведення виробництва і його обсягів, виробничих і екологічних стандартів, асортименту та параметрів продукції з урахуванням глобальної ринкової кон'юнктури.

На регіональному рівні політика регіонального розвитку проявляється у підтримці учасників міжрегіональних проєктів, сприянні процесам формування міжрегіональних виробничих кластерів, вдосконаленні регіональної інфраструктури, яка покращить інтеграційні можливості регіональних підприємств, тощо.

Ключові слова: глобалізація, глобальна регіоналізація, регіональна конкуренція, міжрегіональна інтеграція.

S. V. Korniiievskiy. The influence of regional competition and interregional integration on the formulation of regional development policy

The article states that the processes of globalization entail the intensification of regional integration processes, increasing the role of interregional competition in regional development. There is a phenomenon when the greater the internal links between regions within the state, the more fully realized its internal resources, the more successful use of the benefits of integration, and the more successful the competitive advantages of regions in a changing global environment. Simultaneous intensification of competition between regions in the struggle for resources and strengthening interregional integration leads to a change in perceptions of public management of regional development in Ukraine in the context of globalization.

The purpose of the article is to study the impact of globalization on the processes of regional competition and interregional integration and to provide proposals for public authorities to take these processes into account during the formation and implementation of regional development policy.

The result of the processes taking place in the regions under the influence of globalization is the emergence of new integrated actors in the world economy. A new structure of relations between countries and regions is being created, which is due to the deepening of the specialization of territories, increasing their importance in the global reproductive system.

Under such conditions, the role of public management of regional development is relevant in terms of promoting producers who play an important role in gross regional product production and can increase the competitiveness of products in the global market by building value chains with producers from other regions.

The main place in ensuring the achievement of these tasks is given to the state policy of regional development, which should be aimed primarily at coordinating the actions of regional authorities to strengthen competitiveness, concentration of capital and resources in priority areas of joint products of integrated regions. Such a coordinating role of the state policy of regional development will help to optimize the location of productive forces in integrated regions, the choice of technologies, methods of production and its volumes, production and environmental standards, range and parameters of products taking into account global market conditions.

At the regional level, regional development policy is manifested in supporting participants in interregional projects, promoting the formation of interregional production clusters, improving regional infrastructure, which will improve the integration capabilities of regional enterprises and more.

Key words: globalization, global regionalization, regional competition, interregional integration.

Постановка проблеми. За умов сучасного світу, який дедалі більше глобалізується, формується нове уявлення про регіон як елемент всесвітньої суспільно-економічної системи. Ми спостерігаємо явище, за якого низка можливостей і проблем, які виникають під впливом глобалізаційних процесів, проявляються на регіональному рівні. Процеси регіонального розвитку супроводжується перебудовою відносин регіонів із державою, всередині якої вони виникли, й одночасно – зміною відносин з іншими територіями як всередині держави, так і за її межами.

В епоху глобалізації особливого значення набуває такий інструмент регіонального розвитку, як інтеграція, що відбувається у формі зближення економік різних регіонів, у розвитку глибоких і стійких взаємозв'язків і поділі праці між регіональними господарськими комплексами. Інтеграційні процеси створюють необхідність формування теоретико-методологічного підґрунтя для формування політики регіонального розвитку за умов глобалізаційних процесів сучасного світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за напрямом досліджень показує, що науковці приділяють значну увагу різноманітним аспектам дослідження глобалізаційних процесів. Такі вчені, як М. Бутко, А. Гальчинський, Т. Кальченко, Ю. Макогон, Н. Нижник та ін. зробили значний вклад у дослідження впливу глобалізації на розвиток країн та окремих регіонів. У наукових доробках дослідників наводиться уявлення щодо неоднозначного впливу глобалізації на процеси регіонального розвитку, що проявляється в одночасному посиленні конкуренції між регіонами та зростанні розвитку міжрегіональної інтеграції.

Серед останніх публікацій потрібно відзначити роботи Н. Андрусак [1], І. Брикової [2], О. Красноносової [11], К. Петренко [12], Л. Яремко [13; 15], у яких досліджені аспекти регіональної конкуренції, та праці Є. Волинець [3], Т. Деркач [5; 6], І. Дунаєва [7; 8], у яких висвітлені питання міжрегіональної інтеграції. Однак недостатньо розглянутими залишилися питання методології дослідження впливу регіональної конкуренції та міжрегіональної інтеграції на формування та реалізацію політики регіонального розвитку за умов глобалізації.

Мета статті – дослідження впливу глобалізації на процеси регіональної конкуренції та міжрегіональної інтеграції та надання пропозицій щодо врахування органами публічного управління зазначених процесів у ході формування та реалізації політики регіонального розвитку.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи вплив глобалізації на регіональний розвиток, слід відзначити, що у значній кількості наукових праць йдеться про суперечливий характер глобалізаційних процесів. Так, у роботі Л.А. Яремко, з одного боку, наголошується на зростанні взаємодії, взаємозумовленості розвитку країн, а з іншого – у фрагментації економіки, формуванні місцевих територіально-господарських комплексів. І це веде не до підриву глобалізаційних процесів, а навпаки їх посилення. Чим вищим є рівень глобалізації економіки, тим сильнішими стають її найдрібніші учасники. Сказане безпосередньо стосується регіонів [14].

Із розвитком регіонів відбуваються зміни у загальному устрої світової економіки. Якщо раніше вона розглядалася як сукупність національних економік, пов'язаних між собою міжнародним поділом праці та світовими ринками, то сьогодні її структурною одиницею стає економічний регіон. У книзі відомого американського економіста К. Омає «Наступний глобальний етап: виклики та можливості нашого безмежного світу» йдеться про те, що світ сьогодні – це мережа взаємопов'язаних регіонів [2, с. 60].

У роботі В.З. Запихляк [9] зазначається, що за своєю суттю глобальна регіоналізація на глобальному рівні відображає регіональне структурування глобального простору. Водночас згідно з поглядами О.В. Гаврилюк [4] саме глобалізація веде до підвищення ролі місцевого, субнаціонального рівня. Досить сказати, що інвестиції спрямовуються в конкретний регіон, місто, а ТНК розміщують свої виробництва, привносячи сучасні технології, організацію, менеджмент, спираючись на локальні умови регіону, що перетворює господарство в мережу полюсів розвитку, у мультиполярні утворення. З іншого боку, має місце прагнення локальних територіальних спільнот до виходу на арену світового економічного простору, адаптації до глобальних процесів.

Ми погоджуємося з виявленими автором тенденціями зростання значущості місцевих і регіональних державних інституцій і виникнення міжнародної конкуренції територіальних умов господарювання в напрямі створення преференційних умов для залучення іноземного капіталу за його вкладення у певну територію. Більше того, концепція конкурентних територіально-господарських переваг держав дедалі більше дезагрегується та переноситься на регіони, де сформувалися особливі форми взаємодії підприємств, місцевих органів управління, місцевих ринкових умов і суспільних груп.

О.В. Гаврилюк робить висновки, що за умов глобалізаційних тенденцій зміна функцій держави у бік їх передачі наднаціональним органам, з одного боку, і підвищення повноважень територіально-адміністративних одиниць на основі принципу субсидіарності – з іншого, є процесом адаптації до якісно нового стану світової економіки. Констатується зростання ролі локальних спільнот (регіонів, міст і т. д.) у рамках національних державних кордонів. Крім того, активізація регіонів у зовнішньоекономічній діяльності не тільки робить повноціннішою зовнішньоекономічну політику, а й становить механізм включення країни у світовий економічний простір. Одночасне підвищення самостійності та відповідальності регіонів генерує наростання міжнародної конкуренції територіальних умов господарювання. Глобалізація, роблячи прозорими для переміщення капіталу та праці державні кордони, дає можливість вибору територій для вкладення мобільних факторів виробництва, якими володіють міжнародні компанії. Вищезазначене додатково підтверджує, що зворотним боком світового доцентрового руху, який ще відносно недавно вважався багатьма дослідниками магістральною тенденцією розвитку, стали відцентрові тенденції, які спричинюють появу великої кількості локальних явищ, а глобальні процеси набули різних регіональних проявів [4].

В. Ковальчук [10] визначає, що за умов глобалізації боротьба за залучення і збереження мобільності капіталу та трудових ресурсів призводить до виникнення прямої конкуренції між регіонами. Існування такої територіальної конкуренції зосереджує увагу органів влади багатьох країн на «конкурентоспроможності» регіональних економік. Слід враховувати, що бажання територій брати участь у міжнародній конкуренції часто працює проти країни загалом, збільшуючи в ній економічні та соціальні нерівності. Прагнення їх зменшити зумовлює необхідність підвищення ефективності публічного управління регіональною конкуренцією на державному та міждержавному рівнях [10].

Матеріали проведеного дослідження дозволяють стверджувати, що питання конкурентоспроможності регіонів за умов глобалізації привертають значну увагу науковців. У роботах [1; 2; 11–13; 15] висвітлені підходи до формування конкурентоспроможності регіонів шляхом впливу різноманітних чинників.

Погляди Н.О. Андрусак [1] щодо питань конкурентоспроможності регіонів можна викласти у вигляді твердження, що для різних регіонів мають використовуватися різні методи та способи забезпечення їх конкурентоспроможності, яка формується під впливом сукупності чинників, завдань, властивостей і характеристик, що є системою взаємопов'язаних і взаємозалежних складників. Види конкурентоспроможності, оцінка яких не враховує майбутнього стану, чинників впливу чи динаміки у прогнозованому періоді й орієнтована на оцінку наявного зараз рівня розвитку економіки, втрачає позиції як у науковому сенсі, так і у практичному, пов'язаному з прогнозуванням потенціалу конкурентоспроможності. Потрібно зазначити, що конкурентоспроможність регіону є керованим складником, властивістю ринкової системи, яку можна підвищити шляхом використання управлінських механізмів [1].

Один із таких механізмів полягає в забезпеченні найбільш повного використання внутрішніх ресурсів регіонів і їхньої специфіки за умов посилення регіональної автономії [11].

Дослідивши досвід європейських країн, К.В. Петренко [12] робить висновок про те, що конкурентоспроможність регіону можна підвищити за умови побудови дієвої структури публічного управління регіональним розвитком. Основною умовою для зміцнення конкурентних позицій регіонів повинно стати соціально відповідальне виконання регіональними системами управління таких функцій: забезпечення використання максимального потенціалу та захист інтересів територіального суб'єкта як усередині держави, так і за її межами за умови децентралізації влади у країні; посилення конкурентних позицій територіальних громад завдяки вдосконаленню не лише економічної, а й соціокультурної інфраструктури, що приведе до поліпшення якості життя в регіоні; залучення інвестицій і сприяння розвитку в регіонах малого і середнього бізнесу на основі побудови систем регіональних пільг і гарантій для діяльності підприємницьких, комерційних структур та інвесторів; нарощування інноваційного потенціалу і розширення торговельних зв'язків між регіонами.

Для сприяння вирішенню наведених завдань К.В. Петренко пропонує використовувати глобальний рейтинг конкурентоспроможності території, який об'єднує 12 складників: інституції; інфраструктуру; макроекономічне середовище; охорону здоров'я та початкову освіту; вищу освіту та професійну підготовку; ефективність ринку товарів; ефективність ринку праці; рівень розвитку фінансового ринку; технологічну готовність; розмір ринку; рівень розвитку бізнесу; інновації [12].

Зазначені складники безпосередньо пов'язані з чинниками, які формують конкурентоспроможність території та впливають на неї. Л.А. Яремко відносить до них такі:

- єдність екологічного та соціально-економічного розвитку;
- єдність і системність інтересів реальної економіки;
- формування та зміцнення кооперативних зв'язків між підприємствами регіону;
- організацію виробництва, достатнього для задоволення попиту інших регіонів;
- єдиний напрям розвитку виробничої, економічної та соціальної інфраструктур;
- єдність соціальної, економічної, ресурсної й екологічної систем;
- відтворення умов для розвитку населення території.

Як уже зазначалося вище, значний вплив на регіональну конкурентоспроможність здійснює політика регіонального розвитку, яка за умов децентралізації формується за принципом «знизу – догори». За таким принципом головні дії мають бути вчинені на регіональному рівні. Саме тут формуються основні джерела конкурентних переваг. Саме від активності органів регіонального управління, бізнесової та громадської еліт залежить рівень конкурентоспроможності території. До основних заходів органів регіонального управління щодо формування глобальної конкурентоспроможності регіону можна віднести: проведення спеціальної політики підвищення конкурентоспроможності регіону; визначення та поглиблення спеціалізації регіону; сприяння збільшенню в регіоні великих підприємницьких структур; стимулювання інноваційної поведінки та інноваційного розвитку в регіоні; здійснення заходів із фіскальної підтримки суб'єктів господарювання регіону [15].

Л.А. Яремко також зазначає, що реалізація зазначених заходів можлива шляхом впровадження фінансово-оперативних інструментів, до яких належать: регіональний бюджет розвитку, котрий консолідує у своєму складі інвестиційні програми розвитку регіону; податкові інструменти, що входять до складу регіональної податкової політики; управління борговими зобов'язаннями експортоорієнтованих суб'єктів господарського процесу, які діють у регіоні; спеціальні режими ведення господарської діяльності; регіональні програми соціально економічного розвитку; договори щодо комплексного співробітництва між регіонами, що дозволяють знизити міжрегіональні бар'єри на шляху потоків капіталу, праці та ресурсів; фонди підтримки регіональних інновацій і суспільних ініціатив [13].

Унаслідок впровадження прогресивної політики регіонального розвитку відповідальність дедалі більше розподіляється між різними рівнями управління в регіоні, а також економічними суб'єктами, котрі представляють приватний сектор і громадянське суспільство (так звані державно-приватні партнерства). Діяльність державно-приватних партнерств запобігає дублюванню функцій і виникненню необґрунтованої конкуренції між аналогічними владними структурами та водночас сприяє розв'язанню макроекономічних проблем у відповідних регіонах [2].

Згідно з поглядами І.В. Дунаєва усі сучасні процеси регіонального розвитку в Україні і в Європі відбуваються під одночасним впливом глобалізації, міждержавної інтеграції та внутрішньодержавної інтеграції, які є універсальними, складними та багатоаспектними процесами останніх десятиліть [8].

За умов реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні органи публічного управління в регіонах отримують нові можливості для формування власних політик регіонального розвитку з урахуванням актуалізації міжрегіональних інтеграційних зв'язків.

Незважаючи на те, що регіональна інтеграція є складним соціально-економічним явищем і була предметом дослідження значної кількості науковців, нині не існує єдиного визначення терміна «регіональна інтеграція». На нашу думку, найбільш ефективним є використання системного підходу для визначення понятійних рамок регіональної інтеграції. За такого підходу регіональна інтеграція представляється у вигляді процесу, результатом якого є єдність внутрішнього середовища системи «держава», яка базується на взаємозв'язках окремих підсистем – «регіонів».

Публічне управління регіональною інтеграцією передбачає впровадження ефективних інструментів встановлення взаємовигідних відносин із іншими регіонами у країні, сприяння участі у загальнодержавних і міжрегіональних програмах, узгодження дій регіональних органів публічного управління в ході реалізації спільних міжрегіональних проєктів.

Використавши структурний підхід, за якого система вивчається загалом, у єдності всіх своїх підсистем і проводиться оцінка розвитку підсистем відносно одна одної, тобто якісних прогресивних змін власне структури системи, І.В. Дунаєв зазначає, що методологічно міжрегіональна інтеграція формує такі рамки формування політики регіонального розвитку:

- важливість у сучасному механізмі управління регіональним розвитком;
- орієнтир на самодостатній розвиток, що послаблює ізоляцію як сильних, так і слабких регіонів, проте відбувається поляризація груп регіонів між собою за рівнем самого розвитку і на основі передовсім економічних вигід;
- подолання внутрішньої неподільності регіонів і зовнішніх протидій, що є рушійною силою регіонального розвитку. Відсутність спільного кордону і самі адміністративні кордони регіонів втрачають значення;
- пошук і реалізація «великого імпульсу» розвитку ефективно здійснюються завдяки зусиллям як самих регіонів, так і держави;
- єдність мотивації розвитку слабких і сильних регіонів створюється імперативами розвитку і формуванням мезосистем, що характеризуються єдиними критеріями;
- конструювання мезосистем у системі механізму управління регіональним розвитком передбачає єдність принципів;
- організаційно-технологічні зв'язки розвиваються в мережевий спосіб організації форм співробітництва та інститутів міжрегіональної інтеграції [7].

У роботі [6] на основі досвіду інтеграційної взаємодії регіональних систем узагальнено наявну в сучасній науковій літературі класифікаційну базу досліджуваних інтеграційних процесів. Серед наведених видів інтеграції найбільший інтерес викликають економічна, політична, соціальна та культурна.

Економічна передбачає утворення єдиного економічного простору, що усуває обмеження вільного переміщення товарів, капіталів, послуг і робочої сили, консолідації виробництва та продуманої політики розміщення виробничих потужностей; створення благополучного інвестиційного клімату і т. д.

Політична – це об'єктивний процес, що дозволяє досягти взаємовигідних результатів із меншими витратами для всіх суб'єктів-учасників. Він вимагає утворення формальних або неформальних інститутів для прийняття спільних рішень і також передбачає високий рівень усвідомлення політичними одиницями спільності інтересів і цінностей, наявність стійких взаємних очікувань. Цей процес може протікати на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

Соціальна передбачає зближення, подолання роз'єднаності, а також зміну структури соціуму за рахунок процесів інтеграції. Соціальна інтеграція консолідує капітал громадськості, духовності, толерантності, комунікативності, знижує соціальну напруженість і т. д. Це дозволяє проводити погоджену політику в галузі освіти, охорони здоров'я, культури, створити необхідну систему заходів з охорони прав людини й соціального захисту населення.

Культурна передбачає створення єдиного культурного простору, розширення міжнародних і міжнаціональних культурних зв'язків, створення нових механізмів соціалізації, інкультурації й самореалізації особистості. Підсилюється особистісна, емоційна й естетична погодженість між культурними значеннями. Можливе створення єдиних бібліотечних, архівних, музейних фондів і т. д. [6].

Безумовно, економічна інтеграція є найбільш використовуваним видом інтеграції. Будучи багаторівневим процесом, регіональна економічна інтеграція визначає необхідність дослідження її різних рівнів. Оцінка участі регіонів країни у цих процесах вимагає урахування:

- внутрішньорегіональної взаємодії регіонів;
- міжрегіональної взаємодії регіонів;
- міждержавної взаємодії регіонів.

Залежно від ступеня участі у процесах регіональної економічної інтеграції Т.В. Деркач пропонує згрупувати регіони України у п'ять кластерів (груп):

- регіони з яскраво вираженими процесами експортної орієнтації регіонів;
- регіони з яскраво вираженими процесами, які створюють передумови для кластерної форми освоєння економічного регіонального простору;
- регіони, що володіють істотними міжрегіональними зв'язками, які є рушійним чинником реалізації великомасштабних проектів в інноваційній, інвестиційній та іншій сферах;
- регіони з недостатньою реалізацією можливостей здійснення інтеграційних процесів, на території яких механізми взаємодії не функціонують повною мірою та не дозволяють повноцінно використати потенціал;
- регіони з недостатнім ступенем розвитку економічної інтеграції, що пов'язане з розривом відтворювальних процесів на території регіонів [5].

Згідно з поглядами Є. Волинець публічне управління процесами міжрегіональної інтеграції потребує розвитку у трьох напрямках: посилення ролі держави в регулюванні інтеграційних процесів через удосконалення механізмів стимулювання і санкціонування поведінки суб'єктів міжрегіональних відносин; активізація інтеграційних процесів через формування механізмів інтеграційного партнерства влади та бізнесу з посиленням горизонтальних зв'язків; розробка антикризових стратегій регіонального розвитку на засадах позиціонування регіону як суб'єкта міжрегіональних відносин.

Розвиток і вдосконалення інтеграційних процесів між регіонами України безпосередньо залежить від ефективності публічного управління цими процесами, насамперед, при розподілі ресурсів і підтриманні балансу інтересів, що зумовлює нагальну необхідність розвитку повноважень органів влади щодо міжрегіонального співробітництва [3].

Основні взаємопов'язані складники процесу міжрегіональної інтеграції наведені в табл. 1. У зв'язку з викладеним вище потрібно зазначити, що процеси глобалізації тягнуть за собою інтенсифікацію інтеграційних регіональних процесів, підвищуючи роль міжрегіональної конкуренції в регіональному розвитку.

Чим більші внутрішні зв'язки між регіонами всередині держави, тим повніше реалізуються її внутрішні ресурси, тим успішніше використовуються переваги інтеграційних зв'язків і тим успішніше реалізуються конкурентні переваги регіонів за мінливих умов глобального середовища. Одночасне загострення конкуренції між регіонами у боротьбі за отримання ресурсів і посилення міжрегіональної інтеграції зумовлює зміну уявлень щодо публічного управління регіональним розвитком в Україні за умов глобалізаційних процесів.

Результатом процесів, які відбуваються в регіонах під впливом глобалізації, є поява нових інтегрованих суб'єктів світової економіки. Створюється нова структура відносин між країнами та регіонами, зумовлена поглибленням спеціалізації територій, збільшенням їх значимості у глобальній відтворювальній системі.

Основні складники процесу міжрегіональної інтеграції

Стратегічна мета міжрегіональної інтеграції	Забезпечення оптимального соціально-економічного розвитку регіонів в аспекті вирішення територіальних проблем міжрегіонального характеру на основі збалансованого поєднання інтересів і ресурсів держави, регіону, бізнесу і громадськості за принципами демократичного врядування.
Інтереси регіонів як суб'єктів міжрегіональної інтеграції	Формування єдиного соціально-економічного простору й усунення перешкод, які виникають на шляху міжрегіональних потоків, стимулювання їх мобільності.
Принципи міжрегіональної інтеграції	Ділове партнерство, адаптивність, системність, прагматизм, субсидіарність, співфінансування, цілеспрямованість, поступовість, добровільність, рівність регіонів при взаємодії, прозорість, легітимність інтересів регіонів, динамічність, погодженість інтересів державних і регіональних органів влади.
Форми міжрегіональної інтеграції	Міжрегіональні кластери; асоціації економічної взаємодії; державна підтримка міжрегіональних інфраструктурних проєктів; надання підприємствам субсидій і пільг; надання кредитів за заниженою ставкою; фінансова підтримка при придбанні патентів і ліцензій; розвиток науково-технічних розробок; інформаційне супроводження інноваційних проєктів; розвиток інфраструктури (логістичної, інженерної й т. д.); розвиток електронної торгівлі в секторі b2b; формування єдиної інформаційної бази за підприємствами.
Механізми міжрегіональної інтеграції	Інституційне впорядкування нових форм відносини між регіонами, узгодження інтересів, перерозподіл ресурсів, стратегічне управління.

Складено автором на основі джерел [3; 5; 7]

За таких умов актуалізується роль публічного управління регіональним розвитком у частині сприяння товаровиробникам, які відіграють важливу роль у виробництві валового регіонального продукту і можуть за рахунок побудови ланцюгів доданої вартості з товаровиробниками із інших регіонів підвищити конкурентоспроможність вироблених продуктів на глобальному ринку.

Головне місце у забезпеченні досягнення цих завдань відводиться державній політиці регіонального розвитку, яка насамперед повинна бути націлена на координацію дій регіональних органів влади щодо посилення конкурентоспроможності, концентрації капіталу і ресурсів у пріоритетних сферах виробництва спільних продуктів інтегрованих регіонів. Така координуюча роль державної політики регіонального розвитку сприятиме забезпеченню оптимізації розміщення продуктивних сил у інтегрованих регіонах, вибору технологій, способів ведення виробництва і його обсягів, виробничих і екологічних стандартів, асортименту та параметрів продукції з урахуванням глобальної ринкової кон'юнктури.

На регіональному рівні політика регіонального розвитку проявляється у підтримці учасників міжрегіональних проєктів, сприянні процесам формування міжрегіональних виробничих кластерів, вдосконаленні регіональної інфраструктури, що покращить інтеграційні можливості регіональних підприємств тощо.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Досліджуючи вплив глобалізації на регіональний розвиток, слід відзначити, що у значній кількості наукових праць йдеться про суперечливий характер глобалізаційних процесів. З одного боку, спостерігається зростання взаємодії, взаємозумовленості розвитку країн, а з іншого – фрагментація економіки, формування місцевих територіально-господарських комплексів. Чим вищий рівень глобалізації економіки, тим сильнішими стають її учасники – регіони.

За умов глобалізації боротьба за залучення і збереження мобільності капіталу та трудових ресурсів призводить до виникнення прямої конкуренції між регіонами. Існування такої територіальної конкуренції зосереджує увагу органів влади багатьох країн на «конкурентоспроможності» регіональних економік.

Саме на регіональному рівні формуються основні джерела конкурентних переваг. Від активності органів регіонального управління, бізнесової та громадської еліт залежить рівень конкурентоспроможності території. Наведені основні заходи органів публічного управління регіонального рівня щодо формування глобальної конкурентоспроможності регіону.

Усі сучасні процеси регіонального розвитку в Україні та Європі відбуваються під одночасним впливом глобалізації, регіональної конкуренції, міждержавної інтеграції та внутрішньодержавної інтеграції. Публічне управління регіональною інтеграцією передбачає впровадження ефективних інструментів встановлення взаємовигідних відносин з іншими регіонами в країні, сприяння участі у загальнодержавних і міжрегіональних програмах, узгодження дій регіональних органів публічного управління в ході реалізації спільних міжрегіональних проєктів.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі вбачаються у концептуалізації впливу публічноуправлінських рішень на процеси міжрегіональної інтеграції.

7. Dunayev I. V. (2018) *Vplyv integracijnyx procesiv na modernizaciju regionalnoi ekonomichnoi polityky* [Influence of Integration Processes on Modernization of Regional Economic Policy], journal *Teoriya ta praktyka derzhavnogo upravlinnya* [Theory and Practice of Public Administration], vol. 1, pp. 116–125 [Ukraine].
8. Dunayev I.V. (2015) *Zakonomirnosti ta vyznachalni trendy regionalnogo rozvytku i upravlinnya v umovax globalizaciyi ta integraciyi* [Laws and Defining Trends of Regional Development and Management in the Context of Globalization and Integration], journal *Aktualni problemy derzhavnogo upravlinnya* [Actual Problems of Public Administration], vol. 2, pp. 112–122 [Ukraine].
9. Zapuxlyak V.Z. (2018) *Globalna regionalizaciya u formuvanni novogo svitovogo ekonomichnogo porjadku* [Global regionalization in the Formation of a New World Economic Order], journal *Socialno-ekonomichni problemy suchasnogo periodu Ukrayiny* [Socio-economic Problems of the Modern Period of Ukraine], vol. 5, pp. 159–164 [Ukraine].
10. Kovalchuk V. (2016) *Upravlinnya regionalnym rozvytkom: globalnyj kontekst* [Management of Regional Development: Global Context], journal *Derzhavne upravlinnya ta misceve samovryaduvannya* [State Management and Local Self-government], vol. 3, pp. 79–83 [Ukraine].
11. Krasnonosova O.M. (2012) *Konkurentospromozhnist regioniv v umovax globalizaciyi* [Competitiveness of Regions in the Context of Globalization], journal *Biznes Inform* [Business Inform], vol. 1, pp. 90–93 [Ukraine].
12. Petrenko K.V. (2015) *Problemy pidvyshhennya konkurentospromozhnosti depresyvnix regioniv v umovax globalizaciyi ekonomiky* [Problems of Increasing the Competitiveness of Depressed Regions in the Context of Globalization of the Economy], journal *Biznes Inform* [Business Inform], vol. 1, pp. 85–90 [Ukraine].
13. Yaremko L.A. (2013) *Globalna konkurentospromozhnist regionu ta fiskalno-ekonomichni aspekty ziyi pidvyshhennya* [Global Competitiveness of the Region and Fiscal and Economic Aspects of its Increase], journal *Visnyk Sxidnoevropejskogo universytetu ekonomiky i menezhmentu. Seriya : Ekonomika i menezhment* [Bulletin of the Eastern European University of Economics and Management], vol. 1, pp. 7–17 [Ukraine].
14. Yaremko L.A. (2011) *Novyj etap regionalnogo rozvytku: globalizaciya regioniv* [A New Stage of Regional Development: the Globalization of Regions], journal *Zbirnyk naukovyx pracz Nacionalnogo universytetu derzhavnoi podatkovoyi sluzhby Ukrayiny* [Collection of Scientific Works of the National University of State Tax Service of Ukraine], vol. 1, pp. 643–658 [Ukraine].
15. Yaremko L.A. (2012) *Regionalnyj potencial globalnoi konkurentospromozhnosti krayiny* [Regional Potential of Global Competitiveness of the Country] [Electronic resource], journal *Ekonomika. Upravlinnya. Innovaciyi. Seriya : Ekonomichni nauky* [Economics. Management. Innovations. Series: Economic Sciences], vol. 1, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_1_71 [Ukraine].
16. Ohmae K. *The Next Global Stage: Challenges and Opportunities in Our Borderless World*. Wharton School Publishing, 2005. 312 p.